

VOLTOOID LEVEN

Het beeld van het christendom in het algemeen en van het katholicisme in het bijzonder

is bij veel tijdgenoten negatief. Kort samengevat: je moet van alles en je mag niets. Dat geldt ook voor de discussie rond euthanasie en, meer recent, voltooid leven. Het is echter van belang te beseffen dat onze Kerk bij deze thema's geen negatieve maar een positieve insteek heeft. De Kerk wil het menselijk leven beschermen vanaf de conceptie tot de natuurlijke dood. Wij hebben ons bestaan immers van God ontvangen. Wij zijn geen eigenaar maar alleen maar pachters en rentmeesters die het leven mogen beheren en behoeden. Deze visie heeft het echter niet gemakkelijk in het huidige Nederland. Wij leven immers in een dominant seculiere, liberale en individualistische samenleving. Zelfstandigheid en zelfredzaamheid zijn voor het gros van de mensen ontzettend belangrijke waarden. De gemiddelde Nederlander denkt in termen van kwaliteit van leven en afhankelijk worden vormt een doemscenario. Aftakeling van ons lichaam en lijden zijn moeilijk te accepteren. Het lijkt wel of, naarmate wij minder hoeven te lijden door de verbetering van de medische wetenschap, het overgebleven leed steeds moeilijker te dragen is.

Relatieve autonomie

De plannen van onze regering om gezonde mensen, die hun leven voltooid achten, wettelijk te helpen het leven te beëindigen, heeft gewerkt als een grote steen in een vijver. Stevige debatten in de media en het parlement waren het gevolg. Het voorstel lijkt een absolute autonomie van het individu te suggereren. Maar is dat wel

een reëel uitgangspunt? Een mens is immers een sociaal wezen en heeft dus altijd een relatieve autonomie. Mensen zijn geen eilanden. Wij komen alleen tot geluk en ontplooiing in verbondenheid met anderen. Tegen die achtergrond kun je zeggen dat wij niet van onszelf zijn maar van elkaar. Sterven is geen individueel gebeuren maar verbreekt een netwerk van relaties. Leven heeft ook alles te maken met verantwoordelijkheid jegens elkaar. Juist dat gegeven zou mensen, ook vanuit een humanistisch standpunt, uitermate voorzichtig moeten maken. Christenen geloven, zo schreef ik al, dat het bestaan ons door de Schepper is geschonken. Dat maakt ons uitermate terughoudend in het huidige debat rond voltooid leven van gezonde mensen.

Voorzichtigheid

Christenen moeten ondertussen niet hoog van de morele toren blazen. In deze discussie passen geen grote woorden. Ons past in het licht van de actuele discussie veeleer de kardinale deugd van de prudentie of voorzichtigheid. Wij leven en ademen immers allemaal in de huidige cultuur. Ook christenen zijn in Nederland welvarend en hooggeschoold en delen onvermijdelijk in de individualisering van de cultuur. Niet weinig gelovigen vinden zelfstandigheid en zelfredzaamheid uitermate belangrijk. En ook wij denken niet zelden in termen van kwaliteit van leven en kunnen afhankelijkheid, aftakeling en lijden maar moeilijk in ons bestaan een plaats geven.

Sociale cohesie

De keerzijde van de verregaande individualisering van onze cultuur vormt eenzaamheid. Ik heb de indruk dat veel spreken over voltooid leven voortkomt uit eenzaamheid. Het is vaak ook een roep om aandacht en geborgenheid. Vanuit christelijk perspectief is de inzet voor levensbegeleiding, in plaats van stervensbegeleiding, de betere keuze. Laten wij werken aan de versterking van de kwaliteit en samenhang van de maatschappij. Een en ander veronderstelt ook een versterking van de ouderenzorg en de palliatieve zorg. Wij behoren elkaars hoeders te zijn. Een en ander vraagt ook om een nieuwe doordening van de verhouding tussen individu en gemeenschap. Is de slinger in de laatste decennia niet te veel naar één kant uitgeslagen?

Laten wij het zoeken van de voortijdige dood beantwoorden met een inzet voor een *cultuur van het leven*.

Mgr. dr. Gerard De Korte

Agenda mgr. de Korte

December

Op alle doordeweekse dagen om 8.30 uur eucharistieviering in de kathedraal.

- 1 10.00 uur stafvergadering
15.00 uur officiële opening
Jheronimus Academy of Data Science in voormalig klooster Mariënborg in Den Bosch
- 2 10.00 uur diakendag, Helmond
19.30 uur lezing, Pauluskerk Dordrecht

- 4 11.45 uur H. Eucharistie en lunch
b.g.v. de verjaardag van emeritus kardinaal A. Simonis, Den Bosch
- 5 11.00 uur vergadering permanente raad, Den Bosch
- 7 10.30 uur bestuursvergadering KNR, Den Bosch
17.00 uur bijeenkomst Hooge Berkt gemeenschap, Bergeijk
- 8 10.00 uur stafvergadering
19.30 uur visitatie Eindhoven-Zuid
- 9 17.30 uur jaardiner SKU (Radboud Universiteit), Nijmegen
- 10 12.00 uur missionair festival PKN
- 11 10.00 uur viering 100 jaar OMO
- 12 18.00 uur diner en lezing Thomas More Studiekring, Den Bosch
- 13 10.30 uur bisschoppenvergadering Utrecht
- 14 19.30 uur lezing over hoop, Helmond
- 15 10.00 uur stafvergadering
19.30 uur beraad pastoraal assistenten
- 16 15.00 uur adventsviering medewerkers Katholiek Nieuwsblad, Den Bosch
18.30 uur kerstoverweging en diner Sociëteit, Den Bosch
- 17 17.00 uur Bach cantate, Den Bosch
- 18 10.30 uur H. Eucharistie, Spoorndonk
- 19 19.00 uur concert Van Lanschot St. Janskathedraal
- 20 14.30 uur lezing oecumene Tilburg
- 21 15.00 uur adventsbijeenkomst bisdom-medewerkers
19.00 uur lezing Rotary
- 22 10.00 uur stafvergadering
- 24 24.00 uur nachtmis, St. Janskathedraal
- 25 10.00 uur Pontificale Eucharistie, St. Janskathedraal
- 29 10.00 uur stafvergadering
- 30 14.00 uur viering 50 jaar katholiek Nederland (Mariënbuurgvereniging), Eindhoven
- 1 11.00 uur Pontificale Eucharistie, St. Janskathedraal

Mgr. Hurkmans rector van de Friezenkerk

Zondag 6 november is in Rome mgr. drs A.L.M. Hurkmans, emeritus bisschop van 's-Hertogenbosch, aangetreden als rector van de Friezenkerk in Rome. Bij de plechtigheden is namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie voorzitter mgr. Van den Hende aanwezig geweest. Mgr. Hurk-

mans gaat met enthousiasme en vertrouwen aan de slag in Rome. Hij schrijft daarover op de website van de Friezenkerk: 'Graag maak ik snel kennis met belangstellende gelovigen en de gemeenschap rondom onze kerk. Vanuit mijn diepe verbondenheid met God, de Vader, de Schepper en de Heer van al wat leeft, met Jezus, die altijd wegen opent, met de Heilige Geest die geneest en één maakt, wil ik straks dienstbaar staan in onze kerk en met alle hulp van de vrijwilligers en het bestuur ervoor zorgen dat deze kostbare plaats voor de Nederlanders in Rome bewaard blijft en een thuis kan zijn voor alle mensen van goede wil.' De nieuwe rector ziet er naar uit Nederlanders in Rome te ontvangen. 'Elke morgen zal ik in de kerk te vinden zijn, daar mag eenieder binnen lopen, om kennis te maken, om "even" in de moedertaal te praten, om een stukje levensgeschiedenis te delen, ik zal er zijn om te luisteren.'

Verbum Domini

Medio januari 2017 verschijnen twee nieuwe liturgische uitgaven van de Nationale Raad voor Liturgie. Deze twee liturgische boeken bevatten voor de priester, diaken, gebedsleider en lector teksten van een inleidend woord, kyrie met aanroepingen en voorbede, bedoeld voor de weekdays van de 'sterke tijden' (deel 2: 320 + 62 blz.: advent, kersttijd, veertigdagentijd en paastijd) en voor de weekdays van de tijd door het jaar (deel 3: 356 + 24 blz.). Deze twee nieuwe liturgische boeken, waarin de bovengenoemde teksten gebaseerd zijn op de schriftlezingen van de Eucharistie

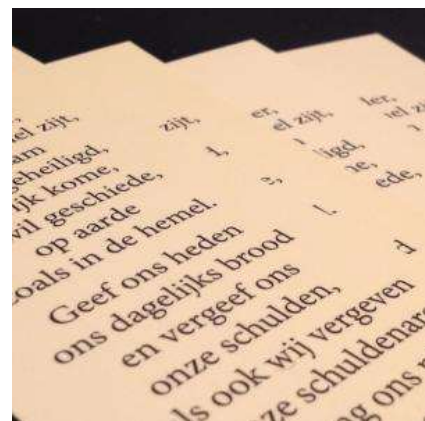
van de betreffende dag, zijn goedgekeurd door de Nederlandse bisschoppenconferentie. U kunt de boeken bestellen via de website van de NRL: <https://rkliturgie.nl/nrl-publicaties>

Invoering nieuwe vertaling Onze Vader

Met ingang van de advent verandert de officiële tekst van het Onze Vader. In het Nederlandse taalgebied wordt er al lang over gesproken of er niet één tekst zou kunnen komen. Rome heeft er een aantal jaren geleden nog eens op aangedrongen. Inmiddels is er een tekst die door Rome is goedgekeurd. De drie veranderingen zijn als volgt:

1. schuld > *schulden*
2. zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven > *zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren*
3. leid ons niet in bekoring > *brenge ons niet in beproeving*

Ten behoeve van het bidden van het Onze Vader in de nieuwe vertaling, die gelijkkluidend is voor Nederland en Vlaanderen, heeft de Nationale Raad voor Liturgie gebedskaartjes uitgegeven met de tekst van het Gebed des Heren. De gebedskaartjes kunnen ingelegd worden in parochiebundels en het Getijdenboek. Buiten de Eucharistie en het getijdengebed zijn ze ook bruikbaar in andere liturgische plechtigheden maar ook in samenkomsten waarbij gebeden wordt (aan tafel of bij vergaderingen).

De kaartjes met de tekst van het Onze Vader hebben de afmeting van 6 x 19 cm. en zijn geplastificeerd. Ze zijn te bestellen bij de NRL in pakketjes van 25 of 100 exemplaren en kosten bij afname van 25 ex. € 0,15 per stuk; bij 100 ex. € 0,10 per stuk (exclusief verzend- en behandelkosten). Wellicht vraagt men zich af: waarom niet meteen een nieuw Onze Vader samen met de protestanten? Dat zou pas echt een teken van eenheid zijn! De protestantse wereld is onderling echter ook verdeeld, waardoor het gesprek nog ingewikkelder zou zijn geworden.

Velen vragen zich ook af waarom een nieuwe vertaling nodig is. Het zal verwarring geven en wat is de pastorale winst? Zijn er geen belangrijkere zaken in de Kerk? Ongetwijfeld zijn er belangrijkere kwesties, toch kan een nieuwe tekst ook aanleiding zijn om het Onze Vader opnieuw te leren begrijpen en te leren waar-deren.

In de boekjes voor de gelovigen van Gooi en Sticht en van uitgeverij Berne-Heeswijk zal voortaan de nieuwe vertaling afgedrukt staan. En er zijn nieuwe toonzettingen gemaakt voor de volkszang. De boekjes in de parochie zullen in de komende tijd hopelijk worden aangepast.

Nieuwe parochie

Per 1 januari 2017 zal mgr. dr. G.J.N. de Korte de R.K. Parochie Heilige Benedictus, gevestigd te Oss, oprichten welke tot stand zal komen middels samenvoeging (fusie) van de parochies H. Lambertus te Maren-Kessel, H. Lambertus te Lith, H. Remigius te Lithoijen, H. Servatius te Oijen, H. Benedictus te Teeffelen en H. Hart van Jezus te Oss.

De parochie zal worden bediend door een pastoraal team bestaande uit de hoogerwaarde heer dr. C.F.M. van den Hout, waarnemend pastoor, de zeereerwaarde heer drs. S. van der Vinne, pastor en de zeereerwaarde heer P.S. Kuis, pastor.

Benoemingen/ontslagen

De zeereerwaarde pater drs. **L.J.R. van der Klaauw aa** te Helvoirt per 1 november 2016 eervol ontslag als rector van Be-zinningscentrum Emmaus te Helvoirt.

De weleerwaarde heer **P.W.M. Hagenbeek** te Helvoirt per 1 november 2016 benoeming als rector van Be-zinningscentrum Emmaus te Helvoirt.

In memoriam

Op 3 november 2016 is te Eindhoven overleden de zeereerwaarde heer **Rudolphus Dekkers**, emeritus-pastoor van de parochie H. Lambertus te Vorstenbosch.

De zeereerwaarde heer Dekkers werd geboren in Budel op 27 januari 1922 en tot priester van het bisdom van 's-Hertogenbosch gewijd op 3 juni 1950. Hij was werkzaam als kapelaan te Deest (parochie O.L.V. Onbevlekt Ontvangen) van 1950-1954, als kapelaan te Beugen (parochie O.L.V. Tenhemelopneming) van 1954-1956, als kapelaan te Nijmegen (parochie H. Theresia) van 1956-1963 en als godsdienstleraar aan de Nijverheidsschool te Waalwijk van 1963-1969. Per 13 juni 1969 werd hij benoemd tot pastoor van de Parochie Heilige Lambertus te Vorstenbosch en per 1 september 1982 tevens tot deken van het Dekenaat Uden uit welke functies hem op 1 februari 1987 wegens emeritaat eervol ontslag werd verleend.

Moge hij rusten in vrede!

Jubilea

12 ½ jaar priester
5 december

J.A.A. van Eijk pastoor H. Paus Johannes XXIII te Berkel-Enschot (St. Willibrordstraat 3, 5056 HS Berkel-Enschot)

W. Koopmans pastor H. Lambertus te Helmond (Ploegstraat 3a, 5615 HA Eindhoven)

Scrooge

Op weg naar Kerstmis, houd ik u graag alvast een film voor ogen, een klassieker die ongetwijfeld rond de kerstdagen weer te zien is op televisie. U kent de film wel: *A Christmas Carol*, van Charles Dickens. Scrooge is het bekendste personage in het verhaal. Geld is het enige dat voor hem van belang is. De rest is voor hem nutteloze

onzin. Scrooge is een graaier, een uitzuiger en hard. Hij wil maar één ding: met rust gelaten worden door armoedzaaiers die hem om geld vragen. Dickens portretteert Scrooge als een gekwelde, verbeteren en versteende man, slaaf van zijn armzalige begeerten en vooral volstrekt alleen. Zou iemand als Scrooge nog te bekeren zijn; tot andere inzichten te krijgen zijn? Toch gebeurt het, omdat er mensen om hem heen zijn die hem niet willen opgeven en ondanks alles hem niet afgeschreven hebben. Ze blijven vriendelijk en lankmoedig. Zo is daar de klerk die door Scrooge als een voetveeg behandeld wordt en nauwelijks genoeg krijgt om zijn gezin te kunnen onderhouden. Maar de klerk verdraagt de tirannie en grofheid van Scrooge met bijna bovenaardse zachtmoedigheid. Zelfs de gedachte om ooit wraak te kunnen nemen komt niet bij hem op. Ook de neef van Scrooge, keer op keer door zijn oom geschoffeerd en afgesnauwd als hij hem voor de kerst uitnodigt, blijft de goedheid en hartelijkheid zelve. Alleen mensen zoals deze klerk en deze neef bezitten het geduld om Scrooge terug te brengen naar het diepmenselijke dat een mens nooit helemaal verliest. Zo

zijn er verhalen bekend uit de Tweede Wereldoorlog dat haatdragende Jodenvervolgers tot inkeer gekomen zijn nadat ze hun slachtoffer in de ogen hebben gezien, die hun beulen dit ongelooflijke kwaad niet aanrekenen. Deze houding van weerloosheid en vergeving gooit hun leven omver.

De bekering van Scrooge wordt mogelijk gemaakt omdat zijn omgeving hem niet helemaal opsluit in zijn slechtheid en blijft geloven dat Scrooge zijn slechtheid kan afleggen. En Scrooge doet dat. Door mensen om hem heen, die geen kwaad met kwaad vergelden, wordt zijn verzet gebroken. Hij hoort de kerkklokken, opent de vensters en ziet een wereld die er voorheen ook al was, maar hij ziet deze wereld voor het eerst met de ogen van een kind. Hij huppelt de straat op, een sneeuw witte wereld in, streelt kinderen over hun hoofd en begint aan iedereen goed te doen, blij als een kind. Dat is het wonder van Kerstmis. Dat wil dat Kind ook in ons bewerk-

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het **bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11

5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres: Postbus 1070

5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

stelligen. Hij is daartoe ook in staat. Kijk wat hij zegt, en vooral wat Hij doet als Hij opgroeit. Hij heeft anderen nooit opgegeven, wat ze ook met Hem deden. Scrooge zou nooit tot inkeer gekomen zijn door een ontroerend boek of fictief verhaal, maar alleen door mensen van vlees en bloed om hem heen die, ondanks alles, het goed met hem voorhadden. Dickens heeft dit verhaal geschreven met het echte Kerstverhaal voor ogen. Met het echte levensverhaal van Jezus voor ogen. Jezus die zachtmoedig en geduldig bleef, ook al stonden ze Hem naar het leven. Dit Kind in de kribbe groeit op en laat zien hoe verdraagzaamheid en vergevingsgezindheid (ja zelfs 'tegen zijn') mensen kan veranderen. Laten wij in de adventstijd deze houding voor ogen houden. Des te feestelijker zal het kerstfeest zijn.

+Rob Mutsaerts

Adventsactie

Op zondag 27 november begint de Adventsperiode, traditiegetrouw de periode van hoop en verwachting. Hoop die we ook willen brengen bij mensen elders in de wereld, mensen die moeten leven in moeilijke, soms onwaardige omstandigheden.

Dit jaar steunt Adventsactie vijf projecten die moeders en kinderen in het licht van Advent zetten. Hebt u al een keuze gemaakt voor een van de projecten? Op de website www.adventsactie.nl vindt u alle informatie. Daarnaast kunt u in de webshop onder andere posters, parochiebladartikelen, foto's en suggesties voor vieringen vinden.

Vormselkracht

Op weg naar hun Vormsel willen jongeren te weten komen waar ze 'ja' op gaan zeggen. In het gloednieuwe vormselproject 'Vormselkracht' is volop aandacht voor de eigen gedachten van de vormelingen, hun interesse in verhalen, hun openheid voor grote vragen,

hun behoefte om echt iets te doen voor de medemens. Het deelnemerspakket is uitnodigend,

fraai geïllustreerd en bevat volop invulruimte. Er zitten ook puzzelkaartjes, een diaconaal doe-boekje en uitnodigingen voor het feest bij. (Prijs: € 13,50) Voor de begeleiders is er een begeleidersboek met aanwijzingen voor geslaagde bijeenkomsten. (Prijs € 20,00)

Het project bestaat uit tien bijeenkomsten (acht voor en twee na het Vormsel) en enkele ouderavonden. Thema's: Bij Jezus horen?, Ik hou van jou!, Huis met een hart, Geroepen worden, Cadeaus, Ken je kracht, Geloof erin, Ja, ik wil?!, Nieuws... (van jou)?, Doe je mee?

Dit Vormselproject maakt deel uit van het catechesemateriaal 'Het Licht op ons pad', een methode voor doorlopende parochiecatechese waarbij vijf leeftijdsgroepen worden onderscheiden (4-6 jarigen; 7-9 jarigen; 10-12 jarigen; 13-15 jarigen; 16+) voor wie telkens drie 'leerjaren' catechese zijn voorzien, van elk zestien bijeenkomsten.

Het project 'Vormselkracht' is echter ook zelfstandig te gebruiken. Meer informatie: www.adveniat.nl en www.hetlichtoponspad.nl